

XIV. Planetáriumok és Bemutató Csillagvizsgálók Szerepe az Oktatásban Workshop

2025. október 19. (vasárnap)

Mottó: 10 éves a Zselici Csillagpark

Helyszín: Zselici Csillagpark (46.236585, 17.765243)

Az előadásokról a www.galileowebcast.hu (Tepliczky István) felvételt készít, illetve élőben közvetíti az Interneten!
A műsorváltozás jogát fenntartjuk! Részvétel az aktuális egészségügyi szabályok figyelembe vételével lehetséges!

10:00-tól REGISZTRÁCIÓ

10:30 MEGNYITÓ – Mosoni László (Zselici Csillagpark intézményvezető) és Kolláth Zoltán (MTA PAB, EKKE)

10:40 Mosoni László (Zselici Csillagpark, SEFAG Zrt.): Mi történt 10 év alatt a Zselici Csillagparkban?

10:55 Kereszturi Ákos (MCSE, HUN-REN stb.): Vulkánok a Földön kívül, de a földrajz órán

11:10 Kolláth Zoltán (MTA PAB, EKKE): Mit tehetnek közösségek és bemutatóhelyek a fényszennyezés ellen?

11:25 Ravasz Tamás (Mira Csillagászati Egyesület): MIRA50 - 50 éves a Mira Csillagászati Szakkör

11:40 Forgács Balázs (Utazó Planetárium): Kis hírek a nagyvilágból (Planit, Prága LED, Fulldome database FDDB, IPS2026, új planetáriumi szoftverek stb.)

11:55 Kérdések

12:05 – 12:15 SZÜNET

12:15 – 13:15 Mosoni László intézményvezető körbe vezeti az érdeklődőket a csillagdában.

EBÉD (egyéni, hozott hidegételből, vagy 10h-ig egyéni lehet rendelni pizzát 12h körüli kiszállítással a szennai Bojtoros Étteremből a +3620/9834929 telefonszámon, fizetés típusát (KP, kártya) előre kell jelezni –

<https://szennaetterem.hu/etlap>)

13:00 CSOPORTKÉP

13:15 E. Kovács Zoltán (Kecskeméti Planetárium): Súlytalanság égen-földön, avagy Kapu Tibor körbeeste a Földet

13:30 Ordasi András (Chillagász): 5 év a Csillagok Alatt

13:45 Zajáczy György (MACSED): Közös távcsöves bemutatások a Debreceni Egyetem előtt

14:00 Ladányi Johanna – Hegedüs Tibor (Borbás Mihály Látogatóközpont, Baja): Kihívások és válaszok – csapatmunka a Délvidéken

14:15 Forgács Balázs (Utazó Planetárium): Milyen új műsorokat mutattunk be az Utazó Planetáriumban az utóbbi két évben és miért ezeket?

14:30 Kérdések

14:40 – 14:50 SZÜNET

14:50-től – KUPOLAFILMEK VETÍTÉSE a Zselici Csillagpark Planetáriumában az Utazó Planetáriumnak köszönhetően (Felvétel nem készíthető! A műsorváltozás jogát fenntartjuk!)

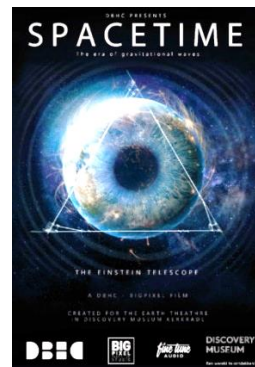
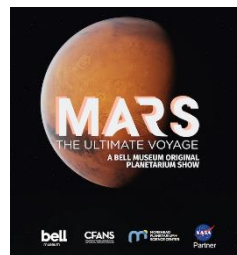
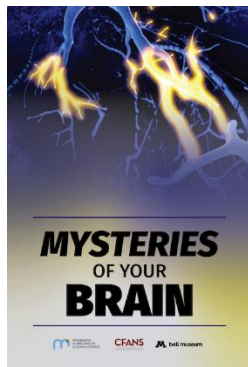
14:50 **Mysteries of Your Brain** – Morehead Planetarium and Science Center, Bell Planetarium (magyar) 23 p

15:15 **Mars: The Ultimate Voyage** – Morehead Planetarium and Science Center Bell Planetarium (magyar) 26 p

15:45 **SpaceTime** (angol) 13 p

16:05 **Messengers of Time and Space** – NSF NOIRLab (angol) 29 p

16:35 +1 meglepetés film angol nyelven

(Kb. 17h-tól Utazás Pécsre és szállások elfoglalása egyénileg.)

19 – 22 h: Önköltséges vacsora lehetőség és beszélgetés a Király21 Beerhouse & Grill-ben (Pécs, Király utca 21.).

Király21: https://www.google.com/maps/@46.0768555,18.2321898,45m/data=!3m1!1e3?entry=ttu&g_ep=EgoyMDI1MDkyNC4wKXMDSoASAFQAw%3D%3D (46.07684041510, 18.232216639731)

Parkoló: <https://www.google.com/maps/@46.0779413,18.2368038,87m/data=!3m1!1e3> (46.078000, 18.237036)

XIV. Planetáriumok és Bemutató Csillagvizsgálók Szerepe az Oktatásban Workshop

2025. október 20. (hétfő)

Mottó: 50 éve kezdődött a pécsi planetáriumi élet

Helyszín: Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed, Planetárium és a szomszédos termek

<https://www.google.com/maps/@46.0785217,18.2477151,75m/data=!3m1!1e3> (46.078506, 18.247847)

A környező utcákban és a parkolóházban ingyenes parkolási lehetőség van.

Az előadásokról a www.galileowebcast.hu (Tepliczky István) felvételt készít, illetve élőben közvetíti az Interneten!
A műsorváltozás jogát fenntartjuk! Részvétel az aktuális egészségügyi szabályok figyelembe vételével lehetséges!

8:30-tól REGISZTRÁCIÓ

9:00 MEGNYITÓ – Zag Gábor (Pécs MJV kultúráért felelős alpolgármestere)

9:10 Keszthelyi Sándor (MCSE): Az 50 éve megnyitott pécsi planetárium

9:25 Gyenizse Péter – Szebényi Anita – Nagyváradi László – Pirkhoffer Ervin – Czigány Szabolcs (ZSÖK Planetárium stb.): Pécsi Planetárium 2.0

9:40 Mizser Attila (MCSE): Nagy-Budapest népi csillagvizsgálói

9:55 Gyarmathy István – Danyi Zoltán – Takár Anada (Hortobágyi NP Ig.): Egy év a Hortobágyi Csillagoségbolt-parkban

10:10 Siomos Angelos (BNPI, Bükk Csillagda): Mi érdekli az embereket?

10:25 Ádám Adrienn – Rózsahegyi Márton (CSFK, Svábhegyi Csillagvizsgáló): Rajzpályázattól a Tienkung űrállomásig – fiatalok bevonásának tapasztalatai a Svábhegyi Csillagvizsgáló projektjeiben

10:40 Kérdések

10:50 – 11:50 A 3D Univerzum, a Fény terme és az Interaktív varázstér szabad látogatása, továbbá kettő rövidített Varázsóra Sebestyén Zoltánnal. A 3D Univerzumhoz előzetes regisztráció szükséges!

11:50 CSOPRTKÉP

12:00 – 13:00 EBÉD a Room Étteremben (önköltséges)

13:00 Kovács József (ELTE GAO, Szombathely): Az ELTE Gothard Asztrofizikai Observatórium csillagászati és tudománytörténeti ismeretterjesztő munkája – online előadás

13:15 Banc Roland (Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló, Székesfehérvár): Járdacsillagászat Székesfehérváron

13:30 Forgács Balázs (Utazó Planetárium): MI planetáriumozunk – AI használata planetáriumoknak is...

13:45 Váci Helga és Dobrosi Zsolt (AMFI): Új horizontok felé: Bővülő élmények az AMFI Alsóörs Planetáriumában

14:00 Hegedűs Tibor (Astrotech, SZTE Bajai Obsz.): Új magyar planetárium Erdélyben

14:10 Kérdések, majd **Hegedűs Tibor értékelő és összefoglaló gondolatai**

14:20 – 14:30 SZÜNET

14:30 KUPOLAFILMEK VETÍTÉSE a Zsolnay Negyed Planetáriumában az Utazó Planetáriumnak köszönhetően
(Felvétel nem készíthető! A műsorváltozás jogát fenntartjuk!)

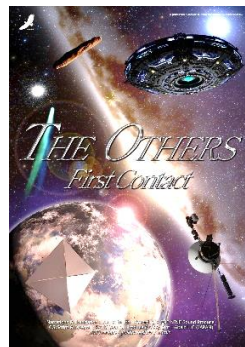
14:30 **The Stellars. Missinon: Green** – Creative Planet, (magyar) 28 p

15:05 **The Others. First Contact** – AltairLLC Film, (angol) 23 p

15:30 **Kitz the Cat's. Secret of the Space Station** (gyermek film) Kwon O Chul (angol) 36 p

16:10 **100 Years of Eternity** (angol) 28 p

16:40 **KIRA** – Softmachine Immersive Productions, 23 p

Az előadások absztraktjai:

Mosoni László (Zselici Csillagpark, SEFAG Zrt.): Mi történt 10 év alatt a Zselici Csillagparkban? Rövid összefoglaló a Zselici Csillagpark nyitása óta eltelt években történetéről, az eddig megtartott programokról, gyűjtött tapasztalatokról, és rövid kitekintés a következő időszak lehetőségeiről.

Kereszturi Ákos (HUN-REN, CSFK, MCSE): Vulkánok a Földön kívül, de a földrajz órán. Vulkánok legalább öt közet égtesten vannak a Naprendszerben saját bolygónk mellett, és még legalább öt további jeges égitesten is mutatkoznak „tűzhányók”. A Földön kívüli példákat mutatja be a rövid oktatási segédanyag, kapcsolódva a földrajz és a fizika néhány témaköréhez, egyben új szempontokból világítva meg a földi vulkánok jelentőségét.

Kolláth Zoltán (MTA PAB, EKKE): Mit tehetnek közösségek és bemutatóhelyek a fényszennyezés ellen? Az előadás áttekintést nyújt a Mira Csillagászati Szakkör öt évtizedes történetéről, különös tekintettel a Kiss György Csillagda kialakulására és működésére, valamint a szakköri tevékenységre. Az 1970-es évek elejétől napjainkig mutatja be a szakkör fejlődését – kezdve az alapítás előzményeitől, a kezdeti amatőr csillagászati tevékenységeken át, egészen az Egyesület alapításáig. Az előadás ismerteti a Kiss György Csillagda fejlődését is, a megfigyelési és ismeretterjesztő programokat, továbbá bemutatja, miként illeszkedik be a helyszín a magyar amatőr csillagászati hálózatba (pl. meteorészlelés). Végül kitér a jövőbeni fenntarthatóság és továbbfejlesztés perspektíváira is.

Ravasz Tamás (Mira Csillagászati Egyesület): MIRA50 - 50 éves a Mira Csillagászati Szakkör. Az előadás áttekintést nyújt a Mira Csillagászati Szakkör öt évtizedes történetéről, különös tekintettel a Kiss György Csillagda kialakulására és működésére, valamint a szakköri tevékenységre. Az 1970-es évek elejétől napjainkig mutatja be a szakkör fejlődését – kezdve az alapítás előzményeitől, a kezdeti amatőr csillagászati tevékenységeken át, egészen az Egyesület alapításáig. Az előadás ismerteti a Kiss György Csillagda fejlődését is, a megfigyelési és ismeretterjesztő programokat, továbbá bemutatja, miként illeszkedik be a helyszín a magyar amatőr csillagászati hálózatba (pl. meteorészlelés). Végül kitér a jövőbeni fenntarthatóság és továbbfejlesztés perspektíváira is.

Forgács Balázs (Utazó Planetárium): Kis hírek a nagyvilágból (Planit, Prága LED, Full dome database FDDb, IPS2026, új planetáriumi szoftverek stb.)

E. Kovács Zoltán (Kecskeméti Planetárium): Súlytalanság égen-földön, avagy Kapu Tibor körbeeste a Földet. Súlytalanságot nem a gravitáció hiánya okozza. A világűr tele van gravitációval. Súlytalanság szabadeséskor van. Kapu Tibor a gravitáció miatt zuhant a Föld felé, de nem esett le, mert elég gyorsan elrepült oldalra - így ahogy esett, bolygónk aszerint görbült alatta: körbeeste a Földet. Az ugrókötélről kislányok is mindig súlytalanok, amikor a levegőben vannak. Minden égitest súlytalan, mert szabadon zuhan a gravitáció hatására, csak közben elmegy oldalra. A pályát a gravitáció görbíti be, ha nem esne, egyenesen haladna.

Ordasi András (Chillagász): 5 év a Csillagok Alatt. A tudományos ismeretterjesztés egyik leghálásabb területe a csillagászat, viszont sokaknak máig napig a hétköznapioktól távoli elérhetetlen világnak tűnik. Ezen szeretnénk volna dr. Barna Barnabással változtatni, amikor az kezdeményezést elindítottuk 2020-ban, azzal a tétellel, hogy minél többekhez szeretnénk eljuttatni a csillagos égbolt megfigyelésének élményét. Azóta eltelt 5 év, mely alatt 6 alkalommal került megrendezésre az eseménysorozat, így rengeteg élmény és tapasztalat halmozódott fel. A sikerek statisztikái mellett az előadásban a kezdetek óta fennálló és újonnan felmerült kihívásokról esik szó, különös tekintettel a planetáriumok kiemelkedő szerepére.

Zajác György (MACSED): Közös távcsöves bemutatók a Debreceni Egyetem előtt. A Magnitúdó inkább ismeretterjesztő előadásokat, a Terminus - komoly eszközparkkal - főként távcsöves bemutatókat szervez a nagyközönségnek. Tagjaink már többször tartottak előadás a másik egyesületben. Télen merült fel, hogy a Debreceni Egyetem előtti téren tarthatnánk közös távcsöves bemutatót. Idén három alkalommal szerveztünk sikeres közös bemutatót.

Ladányi Johanna – Hegedűs Tibor (Borbás Mihály Látogatóközpont, Baja): Kihívások és válaszok - csapatmunka a Délvidéken. Az elmúlt egy év is küzdelmes volt a bajai Borbás Mihály Látogatóközpont csapata számára. A prezentációban bemutatjuk az elmúlt év sikereit és kudarcait, tipikus példát mutatva a vidéki alulfinanszírozottsággal küzdő közművelődési centrum működésének fortélyaira. A kis intézmények köré csoportosuló lelkes közösségek önkéntes munkája nélkül nem működik semmi. A központilag osztogatott források elapadnak, asztalról lehulló morzsáért kell küzdeni. De „él magyar, áll Buda még”!

Forgács Balázs (Utazó Planetárium): Milyen új műsorokat mutattunk be az Utazó Planetáriumban az utóbbi két évben és miért ezeket?

Keszthelyi Sándor (MCSE): Az 50 éve megnyitott pécsi planetárium. Röviden az egy csillagagmbős Medium ZKP-1 Carl Zeiss Jéna planetáriumi vetítő Pécsre kerüléséről. Az 1973. augusztus 20-iki alapkövetél. A hazai első planetáriumépület építése a pécsi Szőlő utcában. Az 1975. november 30-iki ünnepélyes megnyitó. Az ezt követő évtizedek aktív planetáriumi tevékenysége, személyes élményekkel. Bezárás, eladás, a 2008-as épületbontás.

Gyenyizse Péter - Szebényi Anita – Nagyvárad László – Pirkhoffer Ervin – Czigány Szabolcs (ZSÖK Planetárium stb.): Pécsi Planetárium 2.0. Az előadás első részében kapcsolódunk a Keszthelyi Sándor által megkezdett történeti áttekintéshez, folytatva a gondolatot az Európa Kulturális Fővárosa projekthez kapcsolódva létesített jelenlegi digitális planetáriummal. Kitérünk az elmúlt 13 év tapasztalataira, az analóg, illetve digitális technika összehasonlítására, előnyire és hátrányaira, továbbá az ezzel kapcsolatos kihívásokra.

Mizser Attila (MCSE): Nagy-Budapest népi csillagvizsgálói. 75 évvel ezelőtt jelentősen megnőtt a főváros, létrejött Nagy-Budapest, a nagy falu még nagyobb faluvá vált, községek sorát és egész városokat bekebelezve. Melyek voltak (és vannak) a főváros csillagászatának fontos helyszínei? Bemutató csillagvizsgálók - a Sánc utcától a Laborc utcáig és tovább!

Gyarmathy István – Danyi Zoltán – Takár Anad (Hortobágyi NP ig.): Egy év a Hortobágyi Csillagoségbolt-parkban. A Hortobágyi Csillagoségbolt-Park 2011-ben kapta meg a Dark Sky International minősítést, és azóta a fényszennyezés elleni küzdelem, valamint a környezeti nevelés egyik hazai központjává vált. A fényszennyezéstől mentes hortobágyi éjszakák nemcsak az élővilág és a tájkép védelmében játszanak kulcsszerepet, hanem egyre fontosabb ökoturisztikai vonzerőt is jelentenek. Előadásunk során bemutatjuk a rendszeres monitoring és a megelőző intézkedések tapasztalatait, valamint a gazdálkodókkal és döntéshozókkal folytatott együttműködés formáit. Kiemelt figyelmet fordítunk a Csillagoségbolt-Parkhoz kapcsolódó programokra: csillagásztáborokra, erdei iskolai foglalkozásokra, nagyszabású bemutatókra és ismeretterjesztő eseményekre. Az idei évben többek között részt vettünk az országos „Egy hét a csillagok alatt” programsorozatban, amely során a látogatók a Perseidák meteorrajt figyelhették meg, emellett külön programmal készültünk a szeptemberi holdfogyatkozás alkalmából is. A Hortobágyi Csillagoségbolt-Park ma már a Hortobágyi Nemzeti Park szervezője, amely egyszerre szolgálja a természetvédelmi, nevelési és turisztikai célokat.

Siomos Angelos (BNPI, Bükki Csillagda): Mi érdekli az embereket? Az ismeretterjesztő tevékenységem során, a miskolci valamint a bükki bemutatóhelyeken tapasztaltakat foglalom össze egy félig szubjektív, félig objektív előadásban, mely vitaindítóként is szolgálna a kötetlen beszélgetős részekre.

Váci Helga és Dobrosi Zsolt (AMFI): Új horizontok felé: Bővülő élmények az AMFI Alsóörs Planetáriumában. Előadásunkon bemutatjuk, hogyan válik az AMFI planetáriuma még élménydúsabbá a jövő évi fejlesztéseknek köszönhetően. Megosztjuk a bővítés részleteit, a látogatói élmény új dimenzióit, valamint a tervezett interaktív programokat és újdonságokat.

Ádám Adrienn – Rózsahelyi Márton (CSFK, Svábhegyi Csillagvizsgáló): Rajzpályázattól a Tienkung úrállomásig – fiatalok bevonásának tapasztalatai a Svábhegyi Csillagvizsgáló projektjeiben. Az elmúlt években az Athletica Galactica középiskolai csillagászati verseny szervezésén túl több, különböző korosztálynak szóló projektet indítottunk a fiatal korosztálynak, hogy a nagy információs zaj ellenére sikerüljön elérni az ingerküszöböket, és bevonzzuk őket a csillagvizsgálóba és felvilágítsuk nekik a természettudományok érdekes oldalát a csillagászaton keresztül.

Kovács József (ELTE GAO, Szombathely): Az ELTE Gothard Asztrofizikai Obszervatórium csillagászati és tudománytörténeti ismeretterjesztő munkája. A Gothard Asztrofizikai Obszervatórium az Eötvös Loránd Tudományegyetem kutatóintézet. Munkatársai a fő feladatokon kívül természetesen részt vesznek az Egyetem oktatási tevékenységében, valamint kiterjedt csillagászati és tudománytörténeti ismeretterjesztő tevékenységet is folytatnak. Utóbbi bázisát az Obszervatórium alapítójának tudományos és műszaki hagyatékát bemutató Gothard Tudomány- és Technikatörténeti Állandó Kiállítás képezi, amely 2002 óta látogatók ezreit vonzotta. Ismeretterjesztő munkánk fontos elemét képezi a rendszeres távcsöves bemutatók az Obszervatórium 60 cm-es Cassegrain-távcsövével, illetve a 15-20 cm-es mobil távcsöveinkkel. Munkatársaink rendszeresen tartanak ismeretterjesztő előadásokat, előadás-sorozatokat, illetve aktívan részt vállalnak a csillagászat legújabb eredményeinek bemutatásában is.

Banc Roland (Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló, Székesfehérvár): Járdacsillagászat Székesfehérváron. A rövid előadás áttekinti a székesfehérvári csillagászati ismeretterjesztés közterületen végzett, nyilvános távcsöves csillagászati bemutatókhoz (járdacsillagászat) kapcsolódó történetét, annak határait, illetve a jelenlegi helyzetét. Kitér az ilyen jellegű tevékenységünk mögött rejlő motivációkra, illetve a vele járó pozitív, negatív, és szórakoztató tapasztalatokra is. Végezetül bemutatóra kerül néhány, az előadó által készített vaktérkép, amely gyakorlásul szolgál a csillagképek felismeréséhez.

Forgács Balázs (Utazó Planetárium): MI planetáriumozunk – AI használat a planetáriumoknak is...

Hegedűs Tibor (Astrotech): Új magyar planetárium Erdélyben. Sok éves álom valósult meg 2025-ben Csíkszeredán. Az Erdélyi Magyar Csillagászati Egyesület, és a Sapientia Erdélyi Magyar Egyetem csíkszeredai karának erőfeszítései, sok éves küzdelme idénre meghozta a gyümölcsét: átadták az egyetem csíkszeredai épülete tetején kialakított planetáriumot. A helyszín, és a megvalósulás története képekben.

A XIV. Planetáriumok és Bemutató Csillagvizsgálók Szepe az Oktatásban workshop honlapja:

<https://utazoplanetarium.com/workshop2025>

Szervezők:

MTA PAB Csillagászati és Űrkutatási Munkabizottság
Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium
Zselici Csillagpark
Utazó Planetárium
Magyar Csillagászati Egyesület

A korábbi workshopok Galileo Webcast által készített felvételei itt érhetők el (csak az előadások):

2024. szeptember 29-30. (Balatonfűzfő-Alsóörs, vágatlan verzió)

1. nap: https://www.youtube.com/live/qR_5PwDHQ04

2. nap: <https://www.youtube.com/watch?v=NrdfrpfEMPM>

2023. november 12-13. (Lakitelek-Kecskemét):

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLeNxi-TyRab5U8cqS-Oaec-PHZ7lyEj3l>

2022. november 6-7. (Eger - Csillagvizsgáló és Tudományos Élményközpont, illetve Bükk Nemzeti Park Igazgatóság - Bükk Csillagda):

<https://www.youtube.com/watch?v=MRnndEkn9u0&list=PLeNxi-TyRab4LnwC0X09HFLImwFVNxFVH>

2021. november 22. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

http://www.galileowebcast.hu/live/live_20211122.html

2020. november 15. (online):

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLeNxi-TyRab7CQf6biPVwrajwTWSnXPPH>

2019. november 18. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

<https://www.youtube.com/watch?v=jXoTi7Rt1Lo&list=PLeNxi-TyRab4reYdJ693jk4z8bPYycv7m>

2018. november 26. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLeNxi-TyRab6H6LtoOQETNt-6Mre4IPxA>

2017. november 20. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

https://www.youtube.com/watch?v=1QhwqVFQBe0&list=PLeNxi-TyRab5rJwrKFcAlUaOAQc_R2G7D

2016. november 14. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

http://archive.galileowebcast.hu/20161114_Planetarium_workshop_2016_Pecs/

2015. november 30. (40 éves a pécsi planetáriumi élet):

http://archive.galileowebcast.hu/20151130_Planetarium_workshop_2015_Pecs/

2014. november 17. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

http://archive.galileowebcast.hu/20141117_Planetarium_workshop_2014_Pecs/

2012. december 3. (Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed Planetárium):

http://archive.galileowebcast.hu/20121203_Planetarium_workshop_Pecs/

Külön köszönjük a támogatást és a szervezésben való részvételt a Zselici Csillagparknak (SEFAG Zrt.), a Zsolnay Kulturális Negyednek, a Galileo Webcastnak, illetve az Utazó Planetáriumnak!

A rendezvény támogatói:

ZSOLNAY
KULTURÁLIS
NEGyed
PLANETÁRIUM

www.zsolnaynegyed.hu

Zselici Csillagpark

www.zselicicsillagpark.hu

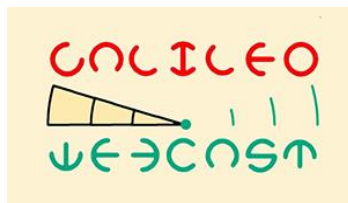

www.utazoplanetarium.com

MAGYAR
CSILLAGÁSZATI
EGYESÜLET

www.mcse.hu

www.galileowebcast.hu

<https://sefag.hu/>